

Вісник

Верховного Суду України

Судові рішення
в адміністративних,
господарських, кримінальних
і цивільних справах

Судова практика з розгляду
цивільних справ про захист прав
споживачів (2009—2012 рр.)

Деякі особливості
дисциплінарної відповідальності
суддів

Право на касаційне
оскарження судових рішень:
критерії реалізації

До 90-річчя
Верховного Суду України

1(149)'2013

ВИХОДИТЬ ДВАНДЦЯТЬ РАЗІВ НА РІК

Засноване 22 липня 1994 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ № 7710 від 12 серпня 2003 р.

Засновник — Верховний Суд України

Відповідно до постанови Президії ВАК України від 14 жовтня 2009 р. № 3-05/4 наукові статті, опубліковані у журналі, на підставі висновку експертної ради з юридичних наук, окремо у кожному конкретному випадку за поданням спеціалізованої вченої ради, зараховуються як фахові в галузі юридичних наук

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Пилипчук П.П. — Голова Верховного Суду України, заслужений юрист України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Барбара В.П. — заступник Голови Верховного Суду України — секретар Судової палати у господарських справах, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України;

Бейцун І.В. — начальник управління вивчення та аналізу судової практики Верховного Суду України, кандидат юридичних наук;

Бень А.Б. — начальник управління забезпечення видавничої діяльності Верховного Суду України, заслужений журналіст України;

Волков О.Ф. — заслужений юрист України;

Городовенко В.В. — голова Апеляційного суду Запорізької області, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України;

Губар Л.О. — начальник відділу міжнародного співробітництва Верховного Суду України;

Кіреєва Н.О. — кандидат юридичних наук, доцент, заслужений юрист України;

Когут С.П. — головний консультант служби керівника апарату Верховного Суду України;

Короткевич М.Є. — суддя Верховного Суду України, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України;

Кузнєцова Н.С. — доктор юридичних наук, професор, академік НАПрНУ, заслужений діяч науки і техніки України;

Мельник М.І. — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

Мищенко С.М. — заступник голови Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, заслужений юрист України;

Ромовська З.В. — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

Романюк Я.М. — Перший заступник Голови Верховного Суду України, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України;

Селіванов А.О. — доктор юридичних наук, професор, академік НАПрНУ, заслужений юрист України;

Сенін Ю.Л. — секретар Пленуму Верховного Суду України, заслужений юрист України;

Сердюк В.В. — заступник керівника апарату Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

Сірий М.І. — кандидат юридичних наук;

Терлецький О.О. — заступник секретаря Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України, заслужений юрист України;

Хавронюк М.І. — доктор юридичних наук, заслужений юрист України;

Шакун В.І. — доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрНУ, заслужений діяч науки і техніки України;

Шумило М.Є. — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Ярема А.Г. — заступник Голови Верховного Суду України — секретар Судової палати у цивільних справах, заслужений юрист України (заступник голови редакційної колегії)

2 Новини. Події. Факти News. Events. Facts

3 Судова практика Court Practice

- 3 **Рішення в адміністративних справах**
Decisions in administrative cases
- 7 **Рішення у господарських справах**
Decisions in commercial cases
- 10 **Рішення у кримінальних справах**
Decisions in criminal cases
- 12 **Рішення у цивільних справах**
Decisions in civil cases

15 Аналіз судової практики Survey of the Court Practice

- 15 **Судова практика з розгляду цивільних справ про захист прав споживачів (2009—2012 рр.)**
Court practice on dealing with civil cases on the consumers' rights protection (2009—2012)

33 Проблеми вдосконалення законодавства Challenges of Judicial and Legal Reform

- 33 **Шевченко А.В.** Деякі особливості дисциплінарної відповідальності суддів

Shevchenko A.V. Some peculiarities of disciplinary responsibility of judges

40 *Точка зору*
Opinion

40 **Селіванов А.О.** Право на касаційне оскарження судових рішень: критерії реалізації

Selivanov A.O. Right to challenge court decisions in cassation procedure: criteria of realization

45 *До 90-річчя Верховного Суду України*
90th Anniversary of the Supreme Court of Ukraine

45 «...Ми мали ідеальну вищу судову інстанцію»
Інтерв'ю із В.І. Кононенко,
суддею Верховного Суду України
у відставці

“...We had a perfect highest judicial instance”—V.I. Kononenko, retired judge of the Supreme Court of Ukraine

Міжнародні зв'язки
International Ties

Редакція не завжди поділяє думку авторів статей. За точність наведених у статтях даних, посилань на нормативні акти й інші джерела відповідають автори

Передрук опублікованих у журналі матеріалів здійснюється за письмовим дозволом голови редакційної колегії з обов'язковим посиланням на джерело

З деякими матеріалами журналу можна ознайомитися на web-сайті Верховного Суду України

<http://www.scourt.gov.ua>

Адреса редакції:

вул. П. Орлика, 4-а, кімн. 109
м. Київ
01043

Телефони:

голова редакційної колегії
(44) 253–3502,
відповідальний секретар
(44) 253–1683,
група технічного забезпечення
(44) 253–0687

E-mail: editor@scourt.gov.ua

Редактори:

А.В. Гончарук,
Л.В. Мочалова,
К.С. Мусякко,
П.О. Мусякко,
О.І. Пархоменко

О.Д. Баркан (в.о. відповідального секретаря)

Верстка:

С.І. Самкова,
В.М. Горобченко

Фото:

П.О. Мусякко
Переклад англійською:
О.В. Гунько

Видавець:

ТОВ «Видавництво «Істина»

вул. Сирецька, 38

м. Київ

04073

Телефони: (44) 468–3131, 468–0999, 468–5973.

E-mail: istina_knigi@ukr.net

Віддруковано:

ТОВ Друкарня «Літера»

вул. Мельникова, 83а

м. Київ

04119

Телефон (факс): (44) 502–6808

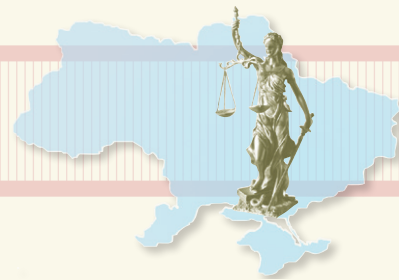
Підписано до друку 22.01.2013.

Формат 60×90/8. Друк офсетний.

Обл.-вид. арк. 6,62. Умовн. друк. арк. 5,58.

Зам. 283.

Наклад 2600 пр. Ціна договірна

Підписано Угоду про партнерство

У приміщенні Кловського палацу відбулося підписання Угоди про партнерство між Верховним Судом України та Українсько-канадським проектом «Реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні» (далі - Проект). Офіційний документ своїми підписами скріпили Голова Верховного Суду України **Петро Пилипчук** та директор Проекту **Таня Санфорд Аммар**. Участь у заході також взяли Надзвичайний і Повноважний Посол Канади в Україні **Трой**

Лулашник, радник/керівник відділу технічної співпраці Канадського агентства міжнародного розвитку **Стівен Поттер**, старший експерт проектів Канадського агентства міжнародного розвитку **Валерій Олійник**, заступник керівника Проекту **Євген Загудаєв**, спеціаліст із юридичних питань Проекту **Оксана Цимбрівська** та заступник Голови Верховного Суду України — секретар Судової палати у кримінальних справах **Анатолій Редька**, судді Верховного Суду України **Єлизавета Ковтюк** та **Тетяна Таран**, на-

чальник відділу міжнародного співробітництва Верховного Суду України **Ліна Губар**, керівник прес-служби Верховного Суду України **Людмила Момот**.

У ході перемовин було відзначено, що основною метою Угоди є сприяння реалізації положень Концепції розвитку системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні, затвердженої Указом Президента України у травні 2011 р. З цього приводу гості висловили сподівання на продовження плідної співпраці з Робочою групою із розроблення

Методичних рекомендацій для суддів щодо здійснення кримінального провадження стосовно неповнолітніх, створення якої було ініційовано Проектом та Верховним Судом України.

Упродовж минулого століття, принагідно зауважив Посол Канади Трой Лулашник, його країна розвивала власну систему юстиції через проведення не менш як трьох законодавчих реформ. Тому суспільство має відповідний досвід, який і може знадобитися Україні.

Голова Верховного Суду України Петро Пилипчук підкреслив, що така співпраця необхідна для України, оскільки проблема злочинності неповнолітніх у нашій державі нині досить гостра, про що, зокрема, свідчить така статистика: 20 % засуджених за кримінальні злочини — підлітки. І якщо не вирішувати цю гостру проблему всім суспільством, то можна втратити ціле покоління. Він висловив щире вдячність канадській стороні за прагнення надати допомогу Україні в цьому напрямі.

До 90-річчя Верховного Суду України

Триває підготовка до відзначення у березні нинішнього року 90-річчя Верховного Суду України. У рамках розроблених заходів у приміщенні Кловського палацу організовано фотовиставку з історії та сьогодення Суду. Також виготовлено відповідний пам'ятний знак. Цій нагоді приурочене ювілейне книжкове видання «Верховний Суд України. 90 років», а в лютому ц.р. відбудеться міжнародна науково-практична конференція на тему «Верховний Суд України і демократичне суспільство: витоки та перспективи». Крім того, в офіційному друкованому органі Суду — журналі «Вісник Верховного Суду України» — в спеціальній рубриці до уваги читачів запропоновано інтерв'ю із ветераном, суддею Верховного Суду України у відставці В.І. Кононенком. Заплановано присвятити ювілею і номер «Вісника», урочисті збори суддів та працівників апарату Верховного Суду України тощо.

Внесено зміни до персонального складу

На останньому засіданні Пленуму Верховного Суду України було розглянуто питання про внесення змін до персонального скла-

ду судових палат Верховного Суду України. Постановою Пленуму суддю Верховного Суду України **Т.Є. Жайворонок** виведено із персо-

нального складу Судової палати у цивільних справах і введено до складу Судової палати у господарських справах Верховного Суду України.

А.О. Селіванов,
доктор юридичних
наук, професор, академік
Національної академії
правових наук України

Summary

The article deals with issues of dealing complaints, filed to challenge the court decisions, in cassation procedure by single judges. The author offers to evaluate by means of discussion the legislative regulation of the right of citizens to appeal through the criteria of realization of the access to justice principle.

Право на касаційне оскарження судових рішень: критерії реалізації

У теорії судового права особливе значення приділяється принципу інстанційності, який відіграє важливу роль у побудові судової системи і відображає весь історичний шлях існування суду в кожній державі.

В Україні під час організації судових процесів (судочинства) враховується ще один унікальний конституційний принцип — спеціалізація, яка безпосередньо пов'язана із судовою юрисдикційною інстанційністю, що відповідає як міжнародним стандартам, так і «володінню компетенцією», і застосовуються встановлені кодексами юридичні процедури. У Висновку 1 (2001) Консультативної ради європейських суддів для Комітету міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів від 1 січня 2001 р. визначено орієнтир, згідно з яким судова влада повинна користуватися довірою не тільки з боку сторін у конкретній справі, але й з боку суспільства в цілому. Для цього встановлено критерії відбору і підвищення на посаді суддів: заслуги з урахуванням кваліфікації, моральних якостей, професіоналізму й ефективності (п. 25 цього Висновку). Якщо до цих критеріїв додати досвід суддівської діяльності, то вони набувають об'єктивності як система, що характеризує компетентність і незалежність судді, який безпосередньо вирішує судові спори, зокрема, в адміністративному та цивільному судочинстві¹.

Якщо відкрито провадження, справи переглядаються на вимогу зацікавлених сторін. Цей процес охоплює: перегляд вирішених судом окремих питань у справі в ході її вирішення; перегляд рішення по суті; перегляд із підстав неправильного застосування норм матеріального чи істотного порушення процесуального права

Проте зовсім інша правоусвідомлююча ситуація, з якою громадянин або юридична особа стикається на стадії касаційного провадження при здійсненні судового контролю на підставі касаційної скарги у справі в силу закону. Ревізійний порядок, як цілком правильно вважає відомий вчений проф. І.Є. Марочкін, потребує значних витрат часу без впевненості в остаточному вирішенні справи черговою судовою установою². Якщо відкрито провадження, справи переглядаються на вимогу зацікавлених сторін. Цей процес охоплює: перегляд вирішених судом окремих питань у справі в ході

¹ Див.: Міжнародні стандарти незалежності суддів: збірка документів. — К., 2008. — С.112—113.

² Див.: Порівняльне судове право: навч. посіб. / І.Є. Марочкін, Л.М. Москвич та ін. — Х., 2008. — С. 21.

її вирішення; перегляд рішення по суті; перегляд із підстав неправильного застосування норм матеріального чи істотного порушення процесуального права. При цьому для касаційного судочинства існує «презумпція вищої спеціалізованої компетентності» суддів, які здійснюють ревізію судових справ у касаційній інстанції відповідно до її спеціалізації в судовій владі. Але важливо звернути увагу на те, що йдеться про матеріали судової справи, а не про касаційне клопотання, яке направлено до суду.

Судова практика свідчить, що важливість стадії перевірки касаційних скарг не можна оцінювати, виходячи лише з досвіду та компетентності судді. Слід брати до уваги його сумлінність і функцію судово-правового нагляду (judicial review), яку має здійснювати суд

У Цивільному процесуальному кодексі України (далі — ЦПК) та Кодексі адміністративного судочинства (далі — КАС) з огляду на судову практику встановлено не визначені в науці прерогативи для суддів, які є суб'єктами процесуального права, щодо допуску справ до касаційного провадження в порядку судового контролю. Але не можна забувати, що судові справи бувають дуже складні. У касаційних інстанціях спеціалізованих судів перевіряється, як правило, застосування норм матеріального права, а застосування норм процесуального права — з позицій «принципового права» (*arrets de principe*) на судові рішення, прийняті в попередніх інстанціях. Така думка широко визнана серед суддів, але не загальноприйнята. При цьому слід особливо наголосити, що ефективний судовий контроль у вищих спеціалізованих судах з розгляду адміністративних та цивільних справ пов'язаний із принципом верховенства права.

Законодавець запровадив принцип професійної компетентності з метою спростити процедуру допуску справи до суду, розвантажити суддів. Проте в таких випадках результатом з'ясування обставин оскарження є суб'єктивна оцінка судді касаційної скарги, а не матеріалів судової справи. А як же щодо об'єктивного підходу до кожного судового рішення, яке оскаржується в касаційному порядку? Хіба достатньо передбачити, що суддя, якому надійшла касаційна скарга, має професійну правосвідомість, якою гарантується дотримання всіх принципів правосуддя?

Судова практика свідчить, що важливість стадії перевірки касаційних скарг не можна оціню-

вати, виходячи лише з досвіду та компетентності судді. Слід брати до уваги його сумлінність і функцію судово-правового нагляду (*judicial review*), яку має здійснювати суд. Якщо глибоко проаналізувати практику касаційного правосуддя, то з'ясується, що об'єктивного права в ній не вистачає. У цьому вбачається головна причина: одноособовий розгляд суддями касаційних скарг і прийняття суддею-доповідачем касаційної інстанції рішення про відмову у відкритті провадження в адміністративній чи цивільній справі. Але так визначився законодавець при тому, що ризик одноособового розсуду не компенсується окремими корегуваннями колегіального досягнення правового результату.

Слід задуматися і над суттю зазначених обставин, якщо законодавець надав судді касаційної інстанції таке дискреційне право.

Почнемо з конституційного постулату. В Основному Законі України гарантується здійснення судочинства на засадах, визначених у ч. 3 ст. 129 Конституції, які забезпечують неупередженість здійснення правосуддя судом, законність та об'єктивність винесення судового рішення тощо.

Відповідно до міжнародних стандартів правосуддя вважається забезпеченим, достатнім і обов'язковим, коли є дві інстанції судового розгляду: перша стадія та апеляційна процедура судової перевірки рішення, прийнятого місцевими судами

Конституційний Суд України в мотивувальній частині Рішення від 2 листопада 2011 р. № 13-рп/2011 наголосив, що ці засади є конституційними гарантіями права кожного на судовий захист. Вони, як зазначив Суд в інших рішеннях, полягають у тому, що особа має право процесуально реалізувати конституційне право на судовий захист на трьох стадіях. Йдеться про оскарження судових рішень у судах апеляційної та касаційної інстанцій (рішення від 27 січня 2010 р. № 3-рп/2010, від 25 квітня 2012 р. № 11-рп/2012, від 29 серпня 2012 р. № 16-рп/2012). Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку гарантує, за правовою позицією Суду, відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина (абз. 3 підпункту 3.1 п. 3 мотивувальної частини Рішення від 11 грудня 2007 р. № 11-рп/2007).

Відповідно до міжнародних стандартів правосуддя вважається забезпеченим, достат-

нім і обов'язковим, коли є дві інстанції судового розгляду: перша стадія та апеляційна процедура судової перевірки рішення, прийнятого місцевими судами.

При розгляді цієї важливої процесуальної умови справедливого правосуддя логічно виникає запитання: чи охоплює процес здійснення правосуддя стадію, коли суддя касаційної інстанції, поза межами попереднього розгляду справи або розгляду її по суті, одноособово вирішує питання щодо обґрунтованості касаційної скарги та необхідності перевірки матеріалів справи?

В юридичній літературі термін «правосуддя» розуміють як правозастосовну діяльність суду з розгляду і вирішення у встановленому законом процесуальному порядку віднесених до його компетенції адміністративних, господарських, кримінальних і цивільних справ з метою охорони прав та свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб та інтересів держави³.

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України правосуддя — це самостійна галузь державної діяльності, яку суди здійснюють шляхом розгляду і вирішення в судових засіданнях в особливій, встановленій законом процесуальній формі цивільних, кримінальних та інших справ (п. 3 мотивувальної частини Ухвали Конституційного Суду України від 14 жовтня 1997 р. № 44-з).

Є всі правові підстави виходити із визначення поняття «правосуддя» відповідно від смислу норм Конституції та правових позицій Конституційного Суду України і міжнародних документів, щоб стверджувати: правосуддя має здійснюватися і вирішуватися судом відповідної юрисдикції саме в судових засіданнях

У Рішенні від 30 січня 2003 р. № 3-рп/2003 Конституційний Суд України звернув увагу на те, що правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах. Але як цього досягти?

Загальною декларацією прав людини 1948 р. передбачено, що кожна людина має право на ефективне поновлення в правах компетентними національними судами у випадках порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом (ст. 8). Право на ефективний засіб захисту закріплено також у Міжнародному пакті про гро-

мадянські та політичні права (ст. 2) і в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ст. 13).

Отже, є всі правові підстави виходити із визначення поняття «правосуддя» відповідно від смислу норм Конституції та правових позицій Конституційного Суду України і міжнародних документів, щоб стверджувати: правосуддя має здійснюватися і вирішуватися судом відповідної юрисдикції саме в судових засіданнях. До речі, це стосується і процесуальної форми розгляду справ Конституційним Судом України.

Авторитет правосуддя завжди ґрунтується на принципі об'єктивності, всебічного вивчення та розгляду матеріалів справи і переважно колегіального вирішення щодо обставин і мотивів касаційного оскарження рішень

Відповідно до ст. 328 ЦПК та ст. 214 КАС суддя-доповідач одноособово вирішує питання про відкриття касаційного провадження, про витребування справи, про відмову у відкритті касаційного провадження тощо. Таким чином, наведені положення-новели процесуальних кодексів входять у сферу полеміки щодо можливості забезпечити у касаційній інстанції принцип права кожної особи на ефективний судовий захист. Слід звернути увагу, що для суддів ці новели процесуального судочинства більш зручні, ніж для тих громадян, які оскаржують рішення однієї або двох інстанцій. Це підтверджується тим, що унеможливується розгляд касаційної скарги судом, оскільки перевірка покладається на суддю-до-

повідача і йому надається право відмовляти у відкритті касаційного провадження на підставі необґрунтованості касаційної скарги. Це негативно позначається на дотриманні судами всіх інстанцій конституційного права людини на судовий захист, закріпленого ч. 3 ст. 8, частинами 1 та 2 ст. 55 Конституції. Якщо доступ до правосуддя певним чином умовний (суб'єктивно визначений), то потрібно визначити й критерії, якими має керуватися суддя відповідно до закону. Не можна забувати про те, що авторитет правосуддя завжди ґрунтується на принципі об'єктивності, всебічного вивчення та розгляду матеріалів справи і переважно колегіального вирішення щодо обставин і мотивів касаційного оскарження рішень.

Учасники касаційного судочинства небезпідставно вважають, що їх конституційне право на доступ до правосуддя порушено.

³Юридична енциклопедія. В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. — Т. 5. — К., 2003. — С. 50—51.

По-перше, зміст терміна «необґрунтована» в жодному кодексі не розкрито, що створює певну правову невизначеність, оскільки суддя застосовує таку оціночну характеристику та юридичну конструкцію, як «доводи, які не викликають необхідності перевірки матеріалів справи».

По-друге, існує обумовленість тим, що обставини, які б підтверджували або спростовували наявність відповідних підстав, можуть бути різними, що робить неможливим встановлення їх вичерпного переліку у відповідному процесуальному кодексі.

Надання судді-доповідачу в касаційній інстанції певної свободи розсуду при вирішенні питання про відкриття касаційного провадження або відмову у його відкритті може бути лише факультативним, оскільки можливі й інші висновки суддів, які колегіально розглядають судові справи.

Дії судді-доповідача не охоплюються процесом здійснення правосуддя. Саме тому, ймовірно, питання обґрунтованості касаційної скарги та аналіз викладених у ній доводів щодо необхідності перевірки матеріалів справи мають бути предметом обговорення в судовому засіданні під час розгляду касаційної скарги по суті всім процесуально визначеним складом суду

Слід зазначити, що касаційні скарги на судові рішення, передбачені ст. 324 ЦПК та ст. 211 КАС, мають розглядатися судом у порядку цивільного або адміністративного судочинства. Суддя-доповідач, розглядаючи такі касаційні скарги на стадії відкриття касаційного провадження, перевіряючи наявність підстав для відкриття касаційного провадження у справі, не повинен розглядати задалегідь тих питань, які належить вирішувати суду в процесі розгляду справи, оскільки це порушуватиме конституційні засади правосуддя, а отже, може безпосередньо впливати на реалізацію принципу доступу до правосуддя.

На нашу думку, враховуючи зазначене, дії судді-доповідача не охоплюються процесом здійснення правосуддя. Саме тому, ймовірно, питання обґрунтованості касаційної скарги та аналіз викладених у ній доводів щодо необхідності перевірки матеріалів справи мають бути предметом обговорення в судовому засіданні під час розгляду касаційної скарги по суті всім процесуально визначеним складом суду. Це важливо для того, щоб був ухвалений об'єктивний, безсторонній,

неупереджений, незалежний і справедливий висновок із цих питань.

Слід також зазначити, що ч. 5 ст. 328 ЦПК закріплено правило, згідно з яким неправильне застосування норм матеріального права чи порушення норм процесуального права є підставою для відкриття касаційного провадження незалежно від обґрунтованості касаційної скарги.

Це означає, що законодавець у зазначеній частині норми Кодексу однозначно вказав на забезпечення касаційного перегляду цивільної справи у разі, якщо при її розгляді у попередніх інстанціях було неправильно застосовано норми матеріального права чи порушено норми процесуального права, навіть у випадку, якщо особа, яка подала відповідну касаційну скаргу, не змогла її обґрунтувати належним чином. Якщо брати до уваги лише аргументи, якими доводиться прийняття незаконних судових рішень, то, мабуть, їх буде замало без вивчення і розгляду справи для суддів-доповідачів при винесенні рішення на стадії касації про відмову у розгляді справи.

Разом із тим у ст. 214 КАС не передбачено, як у ст. 328 ЦПК, положень щодо необхідності розгляду касаційних скарг, в яких ідеться про неправильне застосування норм матеріального права чи порушення норм процесуального права, незалежно від їх обґрунтованості.

У процесуальному законодавстві визначено однією з підстав відмови суддею-доповідачем у відкритті касаційного провадження наявність ухвали про відмову у відкритті провадження за касаційною скаргою цієї особи на це саме судові рішення (п. 4 ч. 4 ст. 328 ЦПК та п. 4 ч. 5 ст. 214 КАС), що, в свою чергу, теж обмежує право кожного учасника судочинства на доступ до правосуддя та позбавляє його права на оскарження такого судового рішення

З приводу позбавлення осіб права повторно подавати касаційні скарги на те саме рішення суду у разі відмови їм у відкритті касаційного провадження у зв'язку з необґрунтованістю касаційної скарги і відсутністю в ній доводів про необхідність перевірки матеріалів справи слід зауважити, що таке право не передбачено ані ЦПК, ані КАС, а можливі дії судді спричиняють таким чином відмову в доступі до правосуддя громадян, що є порушенням права на судовий захист.

У процесуальному законодавстві визначено однією з підстав відмови суддею-доповідачем у відкритті касаційного провадження наяв-

ність ухвали про відмову у відкритті провадження за касаційною скаргою цієї особи на це саме судове рішення (п. 4 ч. 4 ст. 328 ЦПК та п. 4 ч. 5 ст. 214 КАС), що, в свою чергу, теж обмежує право кожного учасника судочинства на доступ до правосуддя та позбавляє його права на оскарження такого судового рішення. Принципово вирішити це питання в інтересах громадян у змозі лише Верховна Рада України, яка прийняла ці законодавчі положення 16 березня 2006 р. (Закон № 3570-VI «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо касаційного провадження») та 17 листопада 2011 р. (Закон № 4054-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень адміністративного судочинства»). На переконання суб'єктів законодавчої ініціативи, зазначені положення мали бути певним «фільтром» для касаційних скарг, необґрунтованість яких є очевидною. Проте судова практика викликала щодо застосування законодавчих положень протилежний ефект і спричинила відповідні подання до Конституційного Суду України. Наведемо деякі пояснення з цього приводу.

Суддя касаційного суду на попередній стадії розгляду касаційної скарги не ухвалює жодного рішення по суті справи, а лише вирішує питання про відкриття касаційного провадження у справі або відмову у його відкритті шляхом постановлення мотивованої ухвали

Введення до процесуального кодексу такої підстави, як необґрунтованість касаційної скарги і викладених у ній доводів, як вважається у законі, не викликає необхідності перевіряти матеріали витребуваної справи. А як тоді ставитися до погіршення процесуального становища сторін у справі? Адже тим, що не здійснюється судочинство в касаційній інстанції, фактично обмежується доступ до правосуддя в частині касаційного розгляду справ (що гарантується Конституцією) з огляду на можливість довільного тлумачення зазначених норм.

Керуючись правом особи на забезпечення касаційного оскарження рішення суду, суб'єкти законодавчої ініціативи вносили до парламенту інші обґрунтовані законопроекти (від 23 листопада 2009 р. № 5371, від 29 березня 2012 р. № 10287). Народні депутати України пропонували вилучити зазначені норми з метою забезпечення права

особи на касаційне оскарження рішення суду та унеможливлення прийняття суддями одноособово необґрунтованих відмов від розгляду касаційних скарг по суті.

Отже, які ж критерії слід брати до уваги, якщо судді-доповідачу в касаційній інстанції закон надав певну свободу розсуду при вирішенні питання про відкриття касаційного провадження або відмову у його відкритті на підставі належної (неналежної) обґрунтованості касаційної скарги та аналізу доводів щодо необхідності перевірки матеріалів справи? Суддя касаційного суду на попередній стадії розгляду касаційної скарги не ухвалює жодного рішення по суті справи, а лише вирішує питання про відкриття касаційного провадження у справі або відмову у його відкритті шляхом постановлення мотивованої ухвали. Та чи забезпечує такий порядок дотримання принципів правосуддя? На нашу думку, не забезпечує.

Звернемося до прикладу. Так, в адміністративному судочинстві законодавчо визначена процедура попереднього розгляду касаційної скарги відповідно до ст. 214 КАС стосується правових підстав для подальшого руху справи з огляду на доводи, викладені у скарзі, та зміст оскаржуваних рішень, покликана сприяти вимогам процесуальної ефективності, виключати можливість затягування розгляду кожної конкретної справи та забезпечувати дотримання принципу правової визначеності судових рішень попередніх інстанцій, що спрямоване на забезпечення справедливого балансу публічно-правових інтересів в адміністративному судочинстві. Проте питання про критерії розсуду судді, якому надано право вирішувати прийнятність (доступ до правосуддя) касаційних скарг громадян залишається відкритим. Без правового закріплення критеріїв, якими повинен керуватися суддя для об'єктивного ставлення до касаційних скарг, незалежно від власного ставлення до предмета і мотивів оскарження, навряд чи можна покладатися на суддівський розсуд та звернення до законів, якими керувалися судді, розглядаючи справу у першій та апеляційній інстанціях.

Для судової системи нашої країни березень нинішнього року стане, без перебільшення, знаменним: Верховному Суду України виповниться 90. Його діяльність і будні, що тепер вилилися в цікаву та напружену історію, нерозривно пов'язані з розвитком суспільства, утвердженням демократії, законності та правопорядку. В цій історії, немов у дзеркалі, можна побачити етапи становлення та вдосконалення вітчизняної третьої влади — судової.

Одним із яскравих її представників є суддя Верховного Суду України у відставці **В.І. Кононенко**. І наш вибір для інтерв'ю — не випадковий, адже Віктор Іванович представляє цілу плеяду тих, кого з усім правом називаємо патріархами юриспруденції, людьми його величності Закону. Отож тут справа не лише у віці (у серпні минулого року йому виповнилося 75), а здебільшого в досвіді, в активній професійній та громадянській позиції цієї людини. Тож ми ведемо мову про ювілей Верховного Суду України, про стан та перспективи вітчизняної судово-правової системи, якій В.І. Кононенко безпосередньо віддав більшу частину свого життя, про роль та місце в ній окремих особистостей.

Віктор Кононенко:

«...МИ МАЛИ ІДЕАЛЬНУ ВИЩУ СУДОВУ ІНСТАНЦІЮ»

— Шановний Вікторе Івановичу, мабуть, буде доречним почати розмову з ознайомлення читачів нашого часопису, особливо молодих, суддів-початківців, із деякими рядками Вашої біографії...

— Один мій знайомий, прізвище якого відоме всім, на такого роду запитання завжди відповідав, що казати, мовляв, нічого, адже я — типовий представник свого часу. Тому радше скажу не про себе, а про колег, які мене оточували, коли перейшов працювати до Верховного Суду УРСР: усі ми були типовими представниками свого часу, вихідцями з народу. Працюючи секретарем партійної організації вищого судового органу республіки, звернув увагу на певну «однаковість» біографій членів Суду. Народження — у простій сім'ї (переважно селянській), закінчення школи, служба в армії, де звичай відбувався вибір професії юриста, відповідна вища школа, а потім — усі шаблі професійного зростання: районний, обласний, Верховний суди.

І ще типовою рисою для цього покоління було те, що воно називалося «народним» не формально, не за циркулярами, а, як кажуть, від душі. Бо були справді народними. Обиралися народом, звітували народу, судили, чітко знаючи інтереси цього народу.

Мені залишається дещо уточнити щодо себе. Народився в багатодітній сім'ї на Запоріжжі. Дитинство було босоногим і голодним, але, так само, як і в кожного з нас, щасливим. До служби в армії (у прикордонних військах) працював помічником комбайнера, трактористом. На щастя, на життєвій стежині зустрілися розумні офіцери, які й порадили вчитися на юриста. Тож як «захворів» у ті роки на цю професію, так і досі не можу позбавитися від

такої «хвороби». Ще студентом — випускником Харківського юридичного інституту був обраний суддею одного з районів м. Керчі. Потім запросили до Кримського обласного суду, а ще через певний час — до Верховного Суду УРСР. Ось так, якщо коротко...

— Під час горбачовської перебудови Вам, як тоді казали, виявили високу довіру, запросивши працювати у Верховний Суд СРСР. Які обов'язки на Вас були покладені, яке коло питань довелося вирішувати? Чи брали участь у розгляді так званих резонансних справ?

— Скажу відверто, що це стало піком моєї роботи та й життя. Віддаю належне Щасливому Випадку, який завітав до мене пізньої пори в червні 1989 р. Тоді телеграмою за підписом голови Верховного Суду СРСР Євгена Смоленцева мене запрошували прибути до Москви для участі у демократичних виборах суддів цього органу.

Окремо хотілося б сказати про тодішнього (й останнього) голову Верховного Суду СРСР Євгена Олексійовича Смоленцева, який нині живий і сягнув 88-річного віку. Він не мав учених ступенів, але виявив себе як грамотний юрист, котрий глибоко

вникав у суть речей. Євген Олексійович був професіоналом. А щоб таким стати, слід присвятити цій справі все життя. Без залишку. Так і зробив Смоленцев.

Ми працювали в умовах, відверто кажучи, розгулу демократії. Верховна Рада СРСР, по суті, процес виборів суддів чи Генерального Прокурора перетворювала на прискіпливий і принизливий допит. Не буду на цьому зупинятись, оскільки пам'ятаємо як Гдьяна і Іванова, так і тих, проти кого була направлена їхня «демократична» манера переслідувань. Скажу лише, що ми, кандидати в судді Верховного Суду СРСР, успішно пройшли це чистилище. Приступили до своєї роботи практично наступного дня після обрання. На нас навалилася лавина справ найрізноманітнішого характеру. Ви запитусте про резонансні справи, але такими була чи не кожна третя, яку розглядав Верховний Суд СРСР. Чого варта лише реабілітація, яка в юридичній площині лягла на наші плечі. Сотні осіб, в істинності звинувачень яких потрібно було розібратися.

Із такої ж категорії були й кримінальні справи. Могутній і, як говорили, непорушний СРСР хитався й ось-ось мав розвалитися. Тріщини в його тілі

У залі засідань Пленуму Верховного Суду СРСР вершилися справи найвищої судової інстанції. В.І. Кононенко — третій праворуч (січень 1992 р.)

робили явними страшні зловживання високих посадових осіб. Мені довелося розглядати справу щодо першого секретаря Каракалпацького обкому КПРС Камалова, який був одним із фігурантів у так званій «бавовняній» справі. Суддів втягували у велику політику. Так, мені довелося зазнати принижень від відомих російських демократів, коли я розглядав справу сумнівного «діяча» Манучарова. Не час і не місце розповідати про перебіг цієї справи, хоча вона дуже і дуже показова для наших новітніх часів.

Я тоді потрапив у судову інстанцію, де, як мовиться, на кожному квадратному метрі було сконцентровано величезну кількість юридичного досвіду, професійного інтелекту та практики здійснення судочинства. Беручи участь у Пленумах Верховного Суду СРСР під головуванням Є.О. Смоленцева, кожен із нас відчував, що тут вирішуються доленосні для країни питання. Чи то боротьба з наркоманією, розкраданнями, чи правовим роз'ясненням, що є спекуляцією, а що такою назвати не можна. Засідання Пленуму були школою професіоналізму.

На жаль, в «еталоні правосуддя» судилося попрацювати короткий термін. Він яскраво спалахнув і тут же погас. Однак Євген Олексійович зробив усе від нього залежне, аби кожен суддя із складу Верховного Суду СРСР був надалі працевлаштований. А щодо мене, то він направив листа особисто Президентіві України Леоніду Кравчуку щодо працевлаштування на ту посаду, з якої я виїхав до Москви: судді Верховного Суду України. Не сталося, як гадалося, але то вже інша тема... Зате

на посаді консультанта Верховної Ради України я брав участь у розробці Концепції судово-правової реформи...

— 90 років Верховному Суду України... На Вашу думку, що за цей поважний період вдалося досягти в юриспруденції, а над чим ще потрібно добре попрацювати?

— Майже два десятиліття моєї професійної діяльності віддано Верховному Суду. Тому... Правильно кажуть, що все пізнається у порівнянні. Будемо відвертими, що Верховний Суд пережив не кращий свій період. А якщо справедливо, то, мабуть, найгірші часи за всі ці роки. Бо його просто розвалювали. Однак така ситуація зробила очевидною одну просту річ: виявляється, раніше, зокрема в радянські часи, ми мали ідеальну вищу судову інстанцію. Зразок у системі правосуддя. Хоч би з якого боку на це дивитися. Отой загальний судовий нагляд, який здійснював Верховний Суд і на що так несамовито накиннулися доморошені демократи, давав змогу відправляти правосуддя не тільки якісно, а й однаково всіма судами республіки. Верховний Суд був судом першої інстанції, якщо йшлося про особливо резонансні справи, касаційною інстанцією, а також інстанцією з розгляду справ за нововиявленими обставинами. Дуже важливою обставиною бачу те, що Верховний Суд був наділений правом законодавчої ініціативи.

На думку зарубіжних колег, ми мали дуже досконалу вищу судову інстанцію, яка не тільки була схожа на кращі світові зразки, а й могла

поділитися цінним досвідом, але чомусь звели її нанівець і тепер проводите реформи. Це розумно?

— Озираючись у минуле, які уроки, на Ваше переконання, слід винести нинішньому поколінню, аби надалі не припускатися огривів, а то й фатальних помилок?

— Ще тільки ступивши на стезю судді, я усвідомив: потрібно завоювати авторитет серед людей. Це все — і твоя кар'єра, і твій спокій, як і твоє велике випробування. Тим більше, що я був, у прямому розумінні, суддею від народу. Тому мав бути і для народу. Ось періодично і проходив іспити на здобуття цього авторитету. Вперше тоді, коли мене обирали трудові колективи народним суддею районного суду. Потім через шістнадцять років, коли обирався суддею Верховного Суду України. Пам'ятаю слова тодішнього голови Верховного Суду УРСР Олександра Никифоровича Якименка: «Для того, щоб стати суддею Верховного Суду, потрібно попрацювати мінімум три роки. Вивчити судову практику колег і виробити власний почерк. Авторитет судді залежить тільки від законності та справедливості прийнятих ним рішень».

Ось це, насамперед, слід пам'ятати нинішнім молодим суддям. А не щось інше, другорядне. Під час відправлення правосуддя, як мені казали мої вчителі, суддя має бути вільним від себе. Дуже мудрі слова!

— 20 листопада набрав чинності Кримінальний процесуальний кодекс України. З цього приводу, так мовити, пакет запитань щодо реформування судово-правової

системи. Зокрема, чи можна проводити нові вації у судах, не змінюючи при цьому систему інших учасників судового процесу? Або таке: чи зможе адвокатура успішно «проковтнути» дуже широкі повноваження, надані новим КПК? Що це нововведення вимагає від суддів? Судова реформа — це зміни, які хочуть люди чи на які очікує влада?

— Будь-яка реформа в демократичній державі повинна здійснюватися в ім'я людини. Особливо це стосується судово-правової системи. Яка користь народу від того, що зростає роль Вищої ради юстиції? Навіщо людям знати про проблеми Верховного Суду? Їм потрібно інше: прийти до суду і відстояти свої права. Швидко й якісно. Щодо КПК, то суспільство чекало на цей дуже важливий правовий документ понад два десятиліття. Саме стільки років тому до законодавчого органу України була передана перша редакція цього Закону. І саме стільки Верховна Рада «вдосконаливала» КПК. Ясна річ, якби цей Кодекс з'явився раніше, цілком можливо, що ми б уникли цілої низки політичних та юридичних баталій, які рвали суспільство на частини. Можливо, що не було б такого шаленого тиску на судово-правову систему з усіх боків. Мабуть би, не було б такого негативного іміджу суду, який нав'язаний нашим громадянам. Я скажу відверто: відповідно до цього Кодексу буде дуже важко справитися з тією купою проблем, що нагромадилася. Головне полягає у тому, що ті, хто зобов'язаний його виконувати, мають жити всіх належних заходів, щоб він працював. А не імітувати виконання, як

це у нас повелося. Тільки тоді документ діятиме ефективно.

Говорити про те, чи гарний він, а чи ні, не можемо. Закон на те й закон, щоб його виконувати. Однак, якщо дивитися на документ очима стороннього спостерігача, то новації у ньому істотні.

Багато змін торкнулося права на захист. Практично паралельно вийшов новий Закон про адвокатуру. Тож нині цій стороні процесу надані якнайширші права. Навіть сумнів бере: а чи встигнуть адвокати відповідно перебудуватися? Адже, крім усього іншого, адвокат за новим Кодексом повинен мати надвисокий авторитет. Інакше надані йому права самому здійснювати слідчі дії, призначати експертизи тощо не будуть реалізовані або виллються в таку собі пародію на захист, викликаючи конфлікт. Надії покладаються на адвокатуру великі. Складається навіть таке враження, що нині право на захист здобуло перевагу над звинуваченням. І це зрозуміло: вітри демократії дмуть іноді сильно.

Приміром, Кодекс скасував таку поширену процедуру, як передача кримінальних справ на додаткове розслідування. Ось те, що ми називаємо революційним рішенням. Бо це прогрес для нашого правосуддя. Нині суд має вирішувати не передавати справу на дорозслідування, а виносити виправдувальний вирок. Якщо дещо заглибитись в історію, то в практиці вітчизняних судів виправдувальні вироки не набули масового характеру.

Тож суддям доведеться дуже серйозно перебудуватися. Зрештою, так само серйозно,

як і сторонам у процесі. Запроваджена така посада, як слідчий суддя. Це той, хто повинен здійснювати певною мірою судовий контроль за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

У положення КПК записано, що має бути створений Слідчий комітет України. До речі, спроба така робилася, починаючи ще з 1992 р., коли приймалася Концепція судово-правової реформи. Але ця структура так і не запрацювала. Бо головна тут умова — створити всі можливості для появи незалежного слідства. Щоб слідчі вийшли з-під підлеглості МВС, прокуратури, СБУ та навіть податкової служби.

Усі, природно, чекають якості як слідства, так і судочинства. Дотримання всіх тих принципів, що закладені в новому КПК. А він вводить і суд присяжних засідателів. Це також дуже і дуже важливе питання. Розробляючи Концепцію судово-правової реформи 1992 р., ми вирішили, що інститут присяжних вводити в тій ситуації дочасно. Хоча б навіть тому, що не було можливості створити подібний інститут. Не кажучи про те, що мали негативні прецеденти створення суду присяжних в інших республіках колишнього СРСР. Подібна норма, відверто кажучи, поки що на теренах пострадянського простору не прижилася. Суд присяжних, приміром у Росії, показав себе не з кращого боку, скажімо, у резонансній справі замаху на Чубайса.

При розробленні КПК України пішли дещо іншим шляхом. Участь присяжних засідателів поки що передбачається у справах, де фігурують кримінальні статті, пов'язані з мірою покарання у вигляді довічного ув'язнення. Та й кількісний

Судді Верховного Суду України. В.І. Кононенко — перший праворуч (грудень 1997 р.)

У залі засідань Пленуму Верховного Суду України. На фото (зліва направо): суддя Верховного Суду України В.О. Паневін, голова Апеляційного суду Сумської області І.С. Лященко, суддя Верховного Суду України В.І. Кононенко, секретар Пленуму, суддя Верховного Суду України М.П. Селіванов, доктор юридичних наук А.О. Селіванов (червень 2002 р.)

склад суду присяжних передбачено дещо скорочений. Бачу, що сама процедура введення інституту присяжних викликатиме певні складнощі. Скажемо так, природні. В усякому разі механізм введення такого суду повинен бути продуманий до деталей. Суд присяжних має працювати на справедливість. А загалом скажу так: складається враження, що судово-правову систему засмикали. У підсумку всіх реформ та діянь їх авторів вона, на мій погляд, не наблизилась до людей, як це декларувалося, а віддалилася.

— Вам доводилося працювати з багатьма нині відомими суддями. В очікуванні такої важливої події, як 90-річчя Суду, про кого хотілося б згадати особливо, про кого добре слово сказати?

— Якщо йдеться про нашого ювіляра, то не можу не оцінити допомогу та підтримку мене, молодого тоді судді Верховного Суду, з боку Петра Григоровича Цупренка, Василя Дмитровича Ярославського, Галини Миколаївни Омелянченко та ін. Загалом мої спогади переповнені долями колег. Скільки цих доль перетнулося з моєю! У житті мені поталанило. Більшість суддів, які за віком та статусом були моїми вчителями, пройшли страшні дороги війни. Це було особливе покоління — морально стійких, до глибини мудрих і грамотних. Вони були наділені винятковими людськими якостями: творити добро і прагнути справедливості. Образно кажучи, це були «галерні раби», і лише з тією різницею, що були «прикуті» не до весел, а до Закону.

А хіба можу забути суддів, з якими пліч-о-пліч працював! Це, насамперед, Василь Тимофійович Малярченко, Федір Васильович Белах, Василь Гордійович Білоусенко, Петро Пилипович Пилипчук, Анатолій Іванович Редька, Петро Іванович Шевчук, Віктор Єгорович Скомороха, Гаврило Іванович Давиденко, Євген Васильович Шелудько, Петро Архипович Чеберяк, Михайло Михайлович Макаренко, Ганна Миколаївна

Завгородня, Василь Васильович Земляной, Микола Миколойович Цитович, Петро Миколайович Дятлов, Лідія Михайлівна Латишева, Євдокія Яківна Аніщенко, Олександр Олександрович Авраменко, Володимир Сергійович Стефанюк... Та можу десятками називати імена — хай пробачають живі і прощають покійні, що їх не згадав у тексті. Усіх їх пам'ятаю.

Мені пощастило працювати з трьома Головами Верховного Суду: Олександром Никифоровичем Якименком, Георгієм Андрійовичем Бутенком та Віталієм Федоровичем Бойком. Усі вони вирізнялися високим професіоналізмом, організаторськими здібностями. У різні часи вони міцно тримали єдність колективу, спрямованість його на виконання завдань.

— Щоб Ви побажали нинішнім суддям Верховного Суду України, а також тим, кому доведеться тут працювати в майбутньому?

— Щоб Верховний Суд України, нарешті, був поновлений у своєму колишньому статусі й став істинно вищою судовою інстанцією країни, почителем (у кращому розумінні слова) всієї судової системи. Тоді тут, як і колись, працюватимуть найдостойніші. Бо інші просто не втримаються.

вої системи. Тоді тут, як і колись, працюватимуть найдостойніші. Бо інші просто не втримаються.

— На сьогодні Ви очолюєте Асоціацію випускників Харківського юридичного інституту (нині — Національний університет). Цей вуз став доброю школою виховання багатьох відомих постатей... Скажіть, будь ласка, яка роль Асоціації із підготовки професійних, морально стійких та об'єктивно принципових фахівців третьої влади?

— 21 березня 2012 р. в Харківському національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» відбулися збори випускників різних років. Для майбутніх правників наголошу, що цей вуз — всесвітньовідомий навчальний і науковий центр із понад двохсотлітньою історією та традиціями. Він заслужено пишається своїми випускниками, які отримали якісну освіту, що відповідає міжнародним стандартам. Це надає можливість займати керівні посади у державних структурах і бізнесі. Тому важливо постійно підтримувати партнерські та дружні стосунки із колишніми студентами.

За час роботи нашої Академії ми, нарешті, прийшли до єдиного рішення: об'єднатися навколо рідної Alma mater. Адже основна мета Асоціації — організувати унікальний колектив на основі спільних інтересів, щоб колишні випускники мали змогу постійно підтримувати зв'язок, радіти успіхам і, за потреби, допомагати один одному у важку хвилину. Охоче бачитимемо у своїх рядах і тих, хто ще не з нами.

Підсумовуючи нашу розмову, скажу так. Ніколи не шкодую, що (чи то за покликком душі, чи за збігом певних обставин) вибрав важку, але разом із тим почесну роботу судді. Розумію, що я, як професіонал, не відбувся б, якби поруч не було моїх колег, відданих справі сповна. Головне кредо у їх житті — справедливість. Ця людська якість дає джерело істини, а істина — це сонце розуму...

— Дякую за змістовну бесіду.

Спілкувався Олександр БАРКАН.

Колішні заступники голови Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України Є.І. Овчинніков, В.І. Кононенко, суддя Верховного Суду України В.В. Земляной, суддя Верховного Суду України у відставці Г.І. Давиденко (жовтень 2001 р.)

Міжнародні зв'язки

Українська делегація у складі заступника Голови Верховного Суду України — секретаря Судової палати у господарських справах Валентина Барбари, суддів Верховного Суду України Лілії Григор'євої, Миколи Гусака, Анатолія Скотаря, голови Апеляційного суду Запорізької області Віктора Городовенка, заступника начальника правового управління Верховного Суду України — начальника науково-експертного відділу Олександра Єрмака та завідувача сектору перекладів відділу міжнародного співробітництва Верховного Суду України Ірини Котової відвідала з робочим візитом Верховний Народний Суд Соціалістичної Республіки В'єтнам. Візит відбувся на запрошення його Голови Труонг Хоа Бінха з метою подальшого зміцнення відносин між двома країнами загалом та між обома судовими системами зокрема.

Відповідно до програми візиту члени української делегації крім робочих зустрічей у Верховному Народному Суді Соціалістичної Республіки В'єтнам відвідали

також Училище судових кадрів, Народний суд м. Ханоя та Апеляційний суд у м. Дананг.

Професійний обмін інформацією між представниками української і в'єтнамської

судових систем, обговорення потенційних сфер співробітництва, що відбулося під час зустрічей, сприятиме його подальшому розвитку у наступних роках.

Заступник секретаря Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України Микола Патрюк взяв участь у 13-й Міжнародній конференції голів верховних судів світу, що відбулася у м. Лакнау в Індії.

Візит відбувся на запрошення Міської школи Монтесорі, яка отримала Премію ЮНЕСКО за виховання у дусі миру, Спеціальну премію за без'ядерне майбутнє і Премію дітей світу з прав дитини.

На засіданнях робочих груп, пленарних інтерактивних дискусіях, під час спілкування зі студентами Міської школи Монтесорі обговорювалися такі теми, як забезпечення міжнародного права й світового судоустрою, підвищення поінформованості та захист основних прав людини, права дітей і жінок, гендерна рівність, професійна підготовка суддів, викладання і навчання

в галузі міжнародного права, зв'язок міжнародного та національного права.

Микола Патрюк взяв участь у пленарному засіданні та у роботі секції «Встановлення верховенства права», де виступив із доповідями щодо виконання законів для захисту фундаментальних прав людини, прав дітей і жінок, гендерної рівності. Про

своє бачення перспектив розвитку міжнародного співробітництва із забезпечення гідного життя дитини та про законодавче регулювання цих питань в Україні Микола Патрюк розповів в інтерв'ю індійським засобам масової інформації.

У рамках заходів Всесвітнього судівського форуму його учасники і почесні гості поклали квіти до меморіалу Махатми Ганді у м. Нью-Делі, зустрілися з Президентом Республіки Індія Пранабом Мукерджі, взяли участь у відкритті Освітнянської галереї світової єдності у м. Лакнау та в Марші світової єдності.

Завершилася робота 13-ої Міжнародної конференції голів верховних судів світу обговоренням і ухваленням резолюції.

Заступника секретаря Судової палати у цивільних справах у поїзді супроводжував головний спеціаліст відділу міжнародного співробітництва Микита Коваль.

Триває передплата:

Вісник Верховного Суду України

Періодичність — 12 номерів на рік

Передплатний індекс — 40358

В офіційному науково-практичному виданні публікуються добірки витягів із судових рішень в адміністративних, господарських, кримінальних, цивільних справах, науково-практичні коментарі чинного законодавства, аналіз судової практики з використанням даних судової статистики, матеріали на допомогу судді щодо вирішення складних питань здійснення судочинства, практика Європейського суду з прав людини, дискусійні статті щодо проблем судово-правової реформи, правотворчості тощо.

Рішення Верховного Суду України

Періодичність — 2 випуски на рік

Передплатний індекс — 40646

У збірнику публікуються судові рішення в адміністративних, господарських, кримінальних, цивільних справах, розглянуті Верховним Судом України протягом певного періоду.

Кожне рішення супроводжується правовою позицією. Рішення систематизовані за формами судочинства, галузями законодавства та категоріями справ.

Увага! Нове видання

Слово Національної школи суддів України

Періодичність виходу — 4 номери на рік

Передплатний індекс — 68479

Національна школа суддів України презентує фаховий часопис — науково-практичне та науково-методичне юридичне видання, сподіваючись, що воно зацікавить як юристів, найперше суддів, так і широкий загаль читачів.

Із питань замовлення та передплати на 2013 рік звертайтеся, будь-ласка, до видавництва «Істина» за адресою:

вул. Сирецька, 38

м. Київ

04073

Передплату можна оформити у відділеннях зв'язку протягом року.

Телефони: (44) 468–3131, 468–0999, 468–5973.

E-mail: istina_knigi@ukr.net

<http://www.istina-books.com.ua>